

بانکداری اسلامی با رویکرد قرض الحسنه و ثبات اقتصادی

غلامرضا مصطفی پور*
مسعود سلیمانی نایینی

چکیده

براساس مبانی اقتصاد سرمایه‌داری، نرخ بهره به‌عنوان قالبی برای ایجاد ارتباط میان صاحبان پس‌انداز (عرضه‌کنندگان وجوه) و سرمایه‌گذاران (متقاضیان وجوه) پذیرفته شده است. تولید نهایی سرمایه، دلالت بر تقاضا برای سرمایه‌گذاری دارد. در اقتصاد بدون بهره، سرمایه‌گذاری تا نقطه‌ای انجام می‌گیرد که تولید نهایی سرمایه مساوی با هزینه استفاده از سرمایه باشد. هزینه استفاده از سرمایه مساوی است با نرخ استهلاک سرمایه به‌همراه نرخ سود سرمایه که میان سرمایه‌داران و کارآفرینان تقسیم می‌شود. در این بین قیمت‌ها نیز از اهمیت بسزایی برخوردار است، به‌طوری‌که افزایش آن از یک سمت باعث افزایش سودآوری تولیدکنندگان شده و باعث ایجاد انگیزه برای آنان می‌گردد، و از سوی دیگر منجر به کاهش خرید از سوی متقاضیان شده و باعث کاهش فروش آن و کاهش سودآوری می‌شود.

این درحالی است که وجود نوسان در محیط اقتصادی باعث ایجاد نااطمینانی در فعالیت سرمایه‌گذاری شده به‌طوری‌که این نااطمینانی از شرایط بازار باعث کاهش سرمایه‌گذاری و به تبع آن کاهش تولید می‌شود. از جمله این نوسان‌ها در عامل قیمت ظاهر می‌شود. نوسان‌های قیمتی عاملی است که منجر به تغییرات در سایر متغیرهای کلان شده و در تمام اقتصادها به‌عنوان متغیر با اهمیتی تلقی می‌شود. از نقطه نظر بانک مرکزی اروپا، ایجاد ثبات در قیمت‌ها منجر به ثبات در اقتصاد شده و بنابراین بررسی تأثیر این‌گونه نوسان‌ها روی سایر متغیرهای کلان حایز اهمیت است.

در این مقاله با استفاده از روش‌های اقتصادسنجی (روش‌های خودرگرسیون برداری) به بررسی رابطه تجربی میان نرخ بهره (در نظام بانکداری متعارف) و نوسان‌های تورم می‌پردازیم و تأثیر بانکداری اسلامی با رویکرد قرض‌الحسنه در ثبات اقتصادی بررسی شده است. بدین منظور با استفاده از آمار سری زمانی مربوط به نرخ سود تسهیلات بانکی و نوسان‌های تورمی، از طریق روش اقتصادسنجی ناهمسانی واریانس¹ (ARCH) و ناهمسانی واریانس تعمیم یافته² (GARCH) به‌عنوان متغیر نوسان‌های تخمین زده می‌شود و سرانجام میزان تأثیرگذاری نوسان‌های تورمی روی عملکرد بانکداری اسلامی با رویکرد قرض‌الحسنه بررسی می‌شود.

کلمات کلیدی: نوسان‌های تورم، نرخ سود تسهیلات بانکی، بانکداری اسلامی با رویکرد قرض‌الحسنه، روش خودرگرسیون برداری

¹ ARCH: Auto Regressive Conditional Heteroskedasity

² GARCH: Generalized Auto Regressive Conditional Heteroskedasity